

**“O‘ZBEK XALQINING” SHAKLLANISHDA SHAYBONIYLAR SULOLASINING
ROLI “MUHAMMAD SHAYBONIYXON” SIYMOSIDA**

A.Sh.Rajabov

Buxoro davlat Pedagogika instituti tarix fani o‘qituvchisi

B.B.Latipov

Buxoro davlat Pedagogika Instituti 1-1 tar 22 guruh talabasi

Annontatsiya: *Ushbu maqolada Shayboniyxon va Shayboniylar davrida o‘zbek xalqining turmushi va aholisi haqida fikr yuritiladi.*

Kalitso‘zlar: *O‘zbek, Qipchoq, Ulus, Dashti Qipchoq, Turkiy, Abulxayrxon.*

XIV asrning 80 yillaridan boshlab «o‘zbek ulusi» yoki «o‘zbeklar viloyati» deb nom oldi. O‘zaro kurashlardan ko‘p qiynalgan xalq uchun tinchlik nihoyatda zarur edi. 1427 yilda Alasha bahodir yordamida xon etib ko‘tarilgan Abulxayrxon katta harbiy kuch to‘pladi va 1428 yilda o‘z ulusiga qaytib kelib qabilasi tomondan xon etib saylanadi. Abulxayrxonni 200 dan ortiq urug‘ va qabila boshliqlari qo‘llab quvvatladilar. 1428-1429 yillarda ko‘chmanchi o‘zbeklar Janubi-G‘arbiy Sibirdagi Tura shahrini qo‘lga kiritdilar va bu shahar 1446-yilgacha Abulxayrxon davlatining poytaxti bo‘lib qoldi. Abulxayrxonning bu muvaffaqiyati tezda butun Dashti Qipchoqa yoyildi va ko‘pgina o‘g‘lonlar va sultonlar Abulxayrxon hizmatiga o‘ta boshladilar. Shayboniylar sulolasi hukmronligi davrida Movarounnahrda fan va madaniyat rivoj topdi. Shayboniyxon hayotligi chog‘idayoq yozilgan turli manbalarda Muhammad Solihning chig‘atoy – turkiy tilidagi “Shayboniynoma”, Kamoliddin Binoiyning forscha “Shayboniynoma” asarlarida Jo‘ji avlodlarining Movarounnahr taxtini egallashi, o‘zaro ikki mintaqa o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar qayd etilgan. Shayboniyxon haqida yozilgan ushbu asarlarning mazmuni shundaki, uning madaniyatga homiylik qilgani o‘zi ham o‘qimishli o‘tkir badiiy va ijodiy qobilyat egasi bo‘lganligini anglatadi. XV asrning ikkinchi yarmida Dashti Qipchoqda ko‘chmanchi feodal boylar va oliy hokimiyat o‘rtasida keskin kurash bordi. Abulxayrxonning (1428-1468) o‘limidan so‘ng ayniqsa, bu qonli o‘zaro urush yanada kuchaydi. Hokimiyat tepasiga uning nabirasi - Abulxayr Shayboniy (1451-1510) kelganidan so‘ng o‘zbek feodallarining nizolari barham topdi. U ko‘pchilik o‘zbek urug‘larini birlashtirib, temuriylarga qarshi chiqdi. XV asr oxiri, XVI asr boshlarida ko‘chmanchi o‘zbeklarning O‘rta Osiyoning madaniy hududlariga tomon harakatlanishi avj oldi. O‘rta Osiyoda qadimdan yashab kelayotgan tub yerli aholi, miloddan avvalgi birinchi ming yillikning 2-yarmida mo‘g‘ullar istilosi davrida ham shayboniylar davrida kirib kelgan etnik guruh hisoblanadi. O‘rta Osiyoda qadimdan yashab kelayotgan chig‘il, yag‘mo, usun, tuxsi, xalach, qipchoq va turkmanlar kabi etnik guruhlar ham garo‘rnashganliklariga qaramasdan, 92 o‘zbek elati tarkibiga kirganlar. Mahmud ibn Valining ko‘rsatishicha, Abulxayrxonni xon qilib

ko'tarishdi. Shubhasiz, qabilalar va uluslar o'rtasida tez-tez bo'lib turgan o'zaro urushlar shuningdek, ko'chmanchi ommaning feodal zulmga qarshi g'alayon ko'tarishi, xavfi ko'chmanchi feodallarning xon atrofiga uyushishiga va mehnatkash ommani itoatda tuta oladigan markaziy davlat apparatini tuza oladigan darajada majbur etgan. Abulxayrxon davlati fikrimizni tasdiqlaydi. Shayboniyxon 1500-1501-yillarda Samarqand va Buxoroni, 1504 yilda Xisor viloyatini, 1504-1505 yillarda Urganchni, 1506-1507 yillarda Xuroson poytaxti Xirotda hamda Balxni, shuningdek Marv, Astrobod va Nishopur shaharlarini zabt etdi. Toshkent, Farg'ona, Sirdaryo va Xorazm yerlari Afg'onistonning Qandahor, Zamindovur viloyatlari egallandi va Muhammad Shayboniyxonga qaram bo'lib qoldi. Shayboniyxonning Xurosondalgidan foydalangan qozoq sultonlari Movarounnahrga bir necha marta bostirib kirib, uni talon-taroj qiladilar. Ubaydullaxonning 1533 yilda taxga kelishi bilan, poytaxt masalasi uzil-kesil hal etilgan, Ubaydullaxonning amri bilan poytaxt Samarqanddan Buxoroga ko'chiriladi. Bunga sabab sifatida yuqorida o'zaro urushlardan uzoqroq bo'lish maqsad qilingan bo'lsa, ota meros bo'lgan shahardan ajdodlar tajribasiga tayangan holda mamlakatni boshqarish Ubaydullaxonning yuksak ma'naviyat egasi bo'lganligidan dalolat beradi. Poytaxtning ko'chirilishi bilan o'zbek davlatchiligida Buxoro xonligining vujudga kelishiga zamin yaratdi va shu nom bilan atalgan davlat keyingi asrlarda o'z kuch-qudratini namoyon etdi. XVI asrga kelib, Movarounnahrga kirib kelgan Shayboniylarda xon hukmdor yoki taxt vorisini, sulton esa shahzodani ifodalagan. Safaviylar davrida xon unvoni viloyat boshliqlari – amirlarga berilgan va ular o'z rutbalariga ko'ra, 3 tabaqali zodagonlar sifatida e'tirof etilgan. Ayni vaqtda xon Eron va Afg'onistonning turli ko'chmanchi va yarim ko'chmanchi qabilalari orasida qabila yoki urug' sardori unvoni tarzida shuhrat topgan. Qo'qon va Xiva xonligi hukmdorlari ham o'zlarini 49-xon deb atashgan. Shayboniylar davrida devonbegi va qutvolning ish faoliyati va vazifasi ko'lam jihatidan ancha keng bo'lgan. Chunonchi, devonbegi mamlakatning muhim ishlaridan, mol-mulk, ya'ni moliya, soliq, yer-suv masalalari, viloyatlar bo'ylab amaldorga ish taqsimlash, mansablarga tayinlash va bularning barchasi haqida hukmdorga har kuni hisobot berib turgan. Shayboniylar davrida devonbegi va qutvolning ish faoliyati va vazifasi ko'lam jihatidan ancha keng bo'lgan. Chunonchi, devonbegi mamlakatning muhim ishlaridan, mol-mulk, ya'ni moliya, soliq, yer-suv masalalari, viloyatlar bo'ylab amaldorga ish taqsimlash, mansablarga tayinlash va bularning barchasi haqida hukmdorga har kuni hisobot berib turgan. Muhammad Shayboniyxon vafotidan so'ng boshlangan o'zaro toj-u taxt kurashlari hamda Eron bosqinchilariga qarshi kurash mamlakat iqtisodiy hayotiga salbiy ta'sir ko'rsatdi. Bu hoi, o'z navbatida, pulning qadrsizlanishiga olib kelgan. Natijada oliy hukmdor Ko'chkinchixon 1515-yili navbatdagi pul islohotini o'tkazishga majbur bo'lgan. 1527-yilga kelgandagina ahvolning bir maromga tushishiga erishilgan. Shayboniylar davrida yer egaligining iqto, suyurg'ol, tanho va jogir turlari bo'lgan. Sayboniyxon davrida davlatni kichik-kichik mulklarga (suyurg'olga) bo'lib idora

qilinardi. Bu hol hokimiyatdan ajralib chiqishga sharoit yaratardi. Shayboniyxon bu xatoni tuzatishga urinib bo'ysunishni istamagan mahalliy hukmdorlar mustaqilligini tugatishga, ayrim hukmdorlarni almashtirishga harakat qildi. Bu esa mahalliy hukmdor va zamindorlarning keskin noroziliklariga sabab bo'ldi. 1583 yilga qadar Abdullaxon 2 mamlakatda yirik o'zgarishlarni amalga oshirish bilan birga shayboniylik arkoni davlati qoidalariga ham qat'iy amal qildi. Otasi Iskandar sulton 1556-1561 yillarda, amakisi Pirmuhammad 1561-1583 yillarda yurt so'ragan paytda Abdullaxon2 davlat sarhadlarini kengaytirish yo'lida harbiy harakatlar, mamlakat xo'jaligini tiklash bo'yicha islohotlarni amalga oshirdi. 1583 yilga kelib, yosh jihatdan shayboniylik orasida yoshi ulug'iga aylangan Abdullaxon 2 amakisi Pirmuhammad vafotidan so'ng Buxoro taxtiga munosib ko'rildi. Ammo Stoddart o'z qabih maqsadlarini amalga oshirmasdan Hindistonga qaytishni istamaydi. Stoddart Hindiston hokimlaridan biriga: "Men bu yerda biroz qolishga qaror qildim, yer sharining bu qismidagi mamlakatlarda Britaniya mamlakatining zo'r ta'sirini joriy qilish uchun qo'limdan kelgan barcha chorani ko'raman", degan mazmunda xat yozgan qanday ish qilishga ulgurmasdan, yana ikkinchi martaba zindongatashlandi, uning to'plagan ma'lumotlari esa Buxoroda qolib ketdi Buxoro xonligi tarixi haqida Yevropada tarixiy yozma manbalarning paydo bo'lishi okeanlararo jahon savdosining paydo bo'lishi bilan bevosita bog'liq. Chunki, mustamlakalar uchun kurashdan ispan va portugallardan ortda qolishni xohlamagan inglizlar hali Yevropa uchun no'malum bo'lgan shimoli-sharqiy dengiz yo'li bo'ylab Hindiston va Xitoyga borib yetish umidida edilar. Shimoli-sharqiy yo'nalishda Xitoy va Hindistonga borish istagida bo'lgan inglizlar 1553 yil mayda Richard Chensler va Xyu Uilloubi boshchiligidagi uchta karavellani Shimoliy dengizdan Sharq sari yo'lga chiqardi. Bu ekspeditsiya kutilmagan natija berib, Angliya va Moskva davlatlari O'rtasidagi savdo aloqalari o'rnatilishiga va Moskva davlati haqida aniq ma'lumotlarning yevropada yoyilishiga xizmat qildi. Muhammad Solih 1501 yildan to umrining oxirigacha shayboniylargaxizmat qildi va 941 (1534-1535) yilda Buxoroda vafot etdi. Muhammad Solihning she'riy solnomasi chamasi 1505 yillarda yozilgan bo'lib, Kamoliddin Binoiy asariga mos keladi. Muhammad Solihning «Shayboniynoma» asari kam. Uning ikkinusxasi Vena kutubxonasi hamda LDD ilmiy kutubxonasining sharq bo'limida saqlanadi va shu qo'lyozmalarga asoslangan ikki nashr (G.Vamberining 1885 yildagi nashri, P. M. Melioranskiyning 1908 yildaginashri) saqlanmoqda. Hozirgi davrda bu asar shoir va filolog Nasrullo Davron tomonidan 1961 yilda o'zbek tilida nashr etilgan. Binoiyning yozishicha, u Shayboniyxon saroyisolnomachisiga aylanadi va xonning hukmdorligi va g'olibona yurishlaritarixini yozish to'g'risida maxsus topshiriq oladi. Binoiy bu vazifani a'louddaladi. Biroq, o'zaro feodal urushlar Shayboniyxonning ham, Binoiyning ham o'limiga sabab bo'ldi. Binoiy «Shayboniynomasi Muqaddimada muallifning hol-ahvoli, ya'ni Subxonqulixon hukmronligining so'nggi yillarida xizmatdan chetlashtirilib, og'ir tushib qolganligi va Ubaydulloxon xizmatiga

qabul qilinishi, Abdulazizxon va Subxonqulixon davrida Buxoro xonligining ijtimoiysiyosiy ahvoli qisqa tarzda bayon qilingan. »

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Rajabov Alisher Shavkatovich. Mirbobo Nakshbandi as the great sufi scholar. / International scientific and practical conference "Innovative Development in the global science". Boston (USA), 2022 – P. 18-22. <https://zenodo.org/record/7419258#.ZDRLUXZByM8>
2. Rajabov Alisher Shavkatovich. Study of the manuscript of the work "Mirotus Solikiyn". / International scientific conference "The role of science and innovation in the modern world". London (United Kingdom), 2022. – P. 122-128. <https://zenodo.org/record/7472104#.ZDRMeHZByM8>
3. Alisher Rajabov Shavkatovich. Mirbobo Naqshbandiy qalb zikri va uning turlari to'g'risida. / FarDU ilmiy xabarlar. 1-son. Farg'ona, 2023. – B. 16-19.
4. Rajabov Alisher Shavkatovich. The work of "Mir'otus Solikiyn" as a Theoretical Source of Naqshbandiya Tariqat. / Web of scholars: Multidimensional research journal. 1(8). 2022. – P. 18-21. <https://www.innosci.org/wos/article/view/567>
5. Rajabov Alisher Shavkatovich. About Bahouddin Naqshband in Mirbobo Naqshbandi's Poetry. / International journal of formal education. 2022. – P. 1-5. <http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/455>
6. Rajabov Alisher Shavkatovich. Abu Nasr Farobiy. / Journal of Innovations in Social Sciences Volume: 01 Issue: 01 | 2021 ISSN: 2181-2594 2021-yil, 20-noyabr. – B. 97-102 <http://www.sciencebox.uz/index.php/jis/article/download/274/266>
7. Rajabov Alisher Shavkatovich, Elibayeva Feruza Xamzayevna. O'tkir qilich va qalam sohibi : Bobur merosi jahon olimlari nigohida. / Research and education 2022/2/25. – P. 647
8. <https://researchedu.uz/wp-content/uploads/2022/03/Navoi-and-Babur-conference.pdf#page=647>
9. Alisher Shavkatovich Rajabov. Mirbobo Naqshbandi on the truth of the soul. / Youth, science, education: topical issues, achievements and innovations. 2022 Prague, Czech: 1 (7), 93-101
10. <https://zenodo.org/record/7467785#.ZDRR-XZByM8>
11. Rajabov Alisher Shavkatovich. Mir Babo Naqshbandi on the Heart of Arif and the Truth of Arif's Condition. / American Journal of Social and Humanitarian Research Vol:3 (12)2022, 50-54
12. <https://globalresearchnetwork.us/index.php/ajshr/article/view/1780/162>

13. Rajabov Alisher Shavkatovich. Mirbobo Naqshbandiy orif qalbi va orif holining haqiqati to'g'risida. / Ilm sarchashmalari. 1-son. Urganch, 2023. B 62-65.
14. A.Sh.Rajabov. "Mirotus solikyn" ("Tariqat soliklarining oynasi") asari – Naqshbandshunoslikda muhim manba. / Tarixiy xotira – o'zlikni anglash va milliy-ma'naviy taraqqiyot omili. 2022. B. 70-73.
15. A.Sh.Rajabov. Mir bobo Naqshbandiyning «Mir'otus Solikiyn» asarida qalbning tavsifi. / BuxDPI Uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim mazmunini yanada takomillashtirish istiqbollari. Buxoro, 2022-yil, 25-aprel. – B. 707-771.
16. Alisher Rajabov. Mirbobo Naqshbandiy qalbi zikri va uning turlari to'g'risida. / Ilm-fan muommalati yosh tadqiqotchilar talqinida Respublika ilmiy-onlayn konferensiyasi. 3-son. 2022-yil, 25-dekabr. – B. 130-137.
17. Sohibqiron Amir Temur davrida madaniyat va ilmiy bilimlarning rivojlanishi (aniq va tabiiy fanlar misolida) va taraqqiyot bosqichlari. International Scientific and Practical Conference Innovative development in the global science vol-2ISSUE-3 2023 Boston USA.30.03.2023. B.53-59
<https://academicsresearch.com/index.php/ititgs>
18. Abu Rayhon Beruniyning ilmiy merosi (Hindiston asari) xotiralari xususida ayrim chizgilar. International Scientific and Practical Conference "The role of science and innovation in the modern world". London, United Kingdom. 30.03.2023. B.35-44.
19. <https://academicsresearch.ru/index.php/trsimw/article/view/1449>
20. Bahouddin Naqshbandga qasida bitgan murid. O'zbekiston Milliy axborot Agentligi. uza.uz. Ilm-fan elektron jurnal. B1-8.20.01.2023.
https://uza.uz/uz/posts/bahouddin-naqshbandga-qasida-bitgan-murid_446829
21. Alisher Rajabov МИРБОБО НАҚШБАНДИЙНИНГ НАҚШБАНДИЯ ТАРИҚАТИ ТАМОЙИЛЛАРИ АСОСИДА БИЛДИРГАН ИЖТИМОИЙ-АХЛОҚИЙ ҚАРАШЛАРИ. В-6-10. Vol. 2 No. 29 (2023): ILM FAN TARAQQIYOTIDA ZAMONAVIY METODLARNING QO'LLANILISHI
22. <https://academicsresearch.com/index.php/conference/issue/view/46>. B-6-10
23. МИРБОБО НАҚШБАНДИЙ ҚАЛБ ЗИКРИ ВА УНИНГ ТУРЛАРИ
24. ТЎҒРИСИДА Ilm-fan muammolari yosh tadqiqotchilar talqinida. B-130-137
25. <https://zenodo.org/record/7500616#.ZDTTJ3ZBzDc>
26. <https://cyberleninka.ru/article/n/mirbobo-na-shbandiy-alb-zikri-va-uning-turlari-t-risida>
27. Алишер Ражабов МИРБОБО НАҚШБАНДИЙ ҲАЁТИ ВА МАЪНАВИЙ МЕРОСИНING ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ B-434-440. «ISSUES OF CREATING THE BASIS OF THE SPIRITUAL HERITAGE AND III RENAISSANCE: STUDY, RESEARCH, PERSPECTIVES». January 2023, Samarkand.

28. A.SH.Rajabov.SOMONIYLAR DAVLATINING TASHKIL TOPISHI VA IJTIMOYIY-SIYOSIY HAYOTI.Vol. 9 No.1(2023):Internatinal scientific-practical conference. "Russian" инновационные подходы в современное науке14.04.2023.B1-8.

29. <https://www.intereuroconf.com/index.php/ipsn/issue/view/9>

30. A.SH.Rajabov.O'rta Osiyo xalqlari turk xoqonligi tarkibida. Vol. 9 No.1(2023):Internatinal scientific-practical conference. "Russian" инновационные подходы в современное науке. 14.04.2023.B1-10
<https://www.intereuroconf.com/index.php/ipsn/issue/view/9>

31. A.Sh.Rajabov, B.T.Xalilov. (2023). ARABLAR ISTILOSINI VA MOVAROUNNAHRNING IJTIMOYIY-SIYOSIY TUZUMI. SCIENCE AND INNOVATION IN THE EDUCATION SYSTEM, 2(5), 146–155.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7830833>

32. A.Sh.Rajabov, F.Z.Sharipov. (2023). EFTALIYLAR DAVLATINING VUJUDGA KELISHI,IJTIMOYIY-IQTISODIY VA MADANIY HAYOT. SOLUTION OF SOCIAL PROBLEMS IN MANAGEMENT AND ECONOMY, 2(5), 43–52.

33. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7830839>

34. Садрдор КЕНЖАЕВ. Amir Temurning Xitoy(Min davlati) harbiy yurishga tayyorgarlik jarayonlari va uni keltirib chiqaruvchi omillar // SOHIBQIRON YULDUZI. Ижтимоий-тарихий,илмий ва оммабоп журнал. №3(49). –Қарши, 2022.25-30 б.

35. .Kenjayev S.N. . [Amir Temur's Ambassadorial Activity in Diplomatic Relations with China \(Min State\) \(In the Case of Fu An\) | Miasto Przyszłości \(miastoprzyszlosci.com.pl\)](https://miastoprzyszlosci.com.pl) // Impact Factor: 9.2, ISSN-L: 2544-980X.- Miasto Przyszłości Kielce,2022.112-114 P

36. Кенжаев С.Н. [Amir Temurning Xitoy bilan munosabatlari va Tayzi o'g'lon faoliyati \(cyberleninka.ru\)](https://cyberleninka.ru) // Science and education scientific journal, ISSN 2181-0842 VOLUME 3, ISSUE 5. ISSN 2181-0842.- T.:1493-1497 b.

37. Кенжаев С.Н. Trade and ekonomik relations between Amir Temur's state and the Min dynasty// International symposium of young scholars. – USA,2021. 480-481 P. <https://papers.online-conferences.com/index.php/titfl/article/download/485/455/1746>

38. Кенжаев С.Н. Factors of Amir Temur's military march to china and the international political situation // Euro Asian Conference on Analytical Research, ISBN: 978-1-913482-99-2.-Germaniya, 2021.115-117 p. [____\(buxdupi.uz\)](https://buxdupi.uz)
[4.Germaniya+pdf.+Kenjayev+S.N..pdf](https://buxdupi.uz)

39. Кенжаев С.Н. Хитой сари юришга тайёргарлик жараёнлари ёхуд Амир Темур ҳаётининг сўнги кунлари. // "Amir Temur – buyuk sarkarda va davlat arbobi" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Вухоро, 2022. 52-57 б.Хитой сари юришга та й ёргарлик жараёнлари....

40. Кенжаев, С.Н. (2022). [АМИР ТЕМУР ВА ХИТОЙ ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ОБЪЕКТИВ ВА СУБЪЕКТИВ ОМИЛЛАРИ | Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot \(in-academy.uz\)](#) - *Zamonaviy Dunyoda Innovatsion Tadqiqotlar: Nazariya Va Amaliyot*, 1(26), 130–135. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdit/article/view/5925>. Тошкент, 2022. 18-22 б.

41. КЕНЖАЕВ, С. . [АМИР ТЕМУРНИНГ ХИТОЙ ЮРИШИ ВАҚТИДА ЖАНУБИЙ ВА ШИМОЛИЙ САРҲАДЛАР ХАВФСИЗЛИГИНИ МАСАЛАЛАРИ. | Zamonaviy dunyoda tabiiy fanlar: Nazariy va amaliy izlanishlar \(in-academy.uz\)](#) (2022). // *Zamonaviy Dunyoda Tabiiy Fanlar: Nazariy Va Amaliy Izlanishlar*, 1(25), 18–22. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdtf/article/view/5923>–Toshkent, 2022. 131-134 б.

42. Кенжаев С. Н. Important issues of important of improving the immunity of security, international harmony, religious tolerance in the state of Amir Temur // Янги Ўзбекистонда маънавий тараққиёт асосларини кучайтиришнинг долзарб масалалари. – Бухоро, 2022. 238-241 б. [Продолжение работы на этом сайте заблокировано. \(buxduji.uz\)](#)

43. Кенжаев С. Н. [АМИР ТЕМУР ВА ХИТОЙ МУНОСАБАТЛАРИДА САВДОГАРЛАР ТАБАҚАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ ҲАЁТДАГИ ЎРНИ | Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya \(in-academy.uz\)](#) // «Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya» nomli ilmiy-amaliy konferensiya.–Toshkent, 2022.- 1 pp. 58-60 (7)

44. Kenjayev S. [THE IMPORTANCE OF THE NORTHERN AND SOUTHERN NETWORK OF THE GREAT SILK ROAD IN AMIR TEMUR'S RELATIONS WITH CHINA | Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot \(in-academy.uz\)](#) (2022) 1(28), 207–209. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7456181>

45. Kenjayev S.N. Амир Темурнинг Хитой билан муносабатларида Шимолий савдо йўлининг аҳамияти/ International cjnferenct dedicated to the role and importantct of innovative education in the 21st centyre 2022/7.197-199.

46. Kenjayev S.N. [Amir Temur davlati va Xitoy Min sulolasi aloqalarida otlar savdosi xususida](#). - Science and Education, 2022

47. Kenjayev, S Murtazoyev, S Nematova, S Melsova. [ROMITAN HUDUDIDA DASTLABGI ARXEOLOGIK TADQIQOTLAR VA ULARNING TAHLILI](#)//S Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya 1 (7), 53-57 [file:///C:/Users/Admin/Downloads/ZDIFT0713%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/ZDIFT0713%20(1).pdf). [Кенжаев: ва Хитой муносабатлар...](#)

48. S.N.Kenjayev, K.M. Zayniev. Amir Temur davlati va Xitoy Min sulolasi aloqalarida otlar savdosi xususida //- Science and Education, 2022 Amir [Related articles All 2 versions](#)

49. Жасур Латипов, Сардор Кенжаев / Елюй Чуцай: Мўғуллар империясининг буюк мутафаккири [Матн] : рисола / Ж.Латипов, С.Кенжаев.- Бухоро: "БУХОРО ДЕТЕРМИНАНТИ"МЧЖнинг Камолот нашриёти, 2022-48 б.
50. Kenjayev, S. N. o'g'li, & Xurramova, G. I. qizi. (2023). USMONIYLAR DAVLAT BOSHQARUVIDA QOZILAR TAYYORLASH MASALARI XUSUSIDA AYRIM CHIZGILAR. *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE "THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS "*, 2(2), 144–153. Retrieved from <http://academicsresearch.ru/index.php/ispctosp/article/view/1300>.
[| Zenodo](http://zenodo.org/record/7678097) <https://academicsresearch.com/index.php/itdgs/article/view/1817>
51. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7678097>
52. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7675191>
53. <https://academicsresearch.ru/index.php/ispctosp/article/view/1300>
54. <https://academicsresearch.ru/index.php/trsimw/article/view/1193>
55. <https://scholar.google.ru/citations?hl=en&user=TIZD1hAAAAAJ>
56. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7456181>
57. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7426147>
58. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7426141>
59. Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li, Xolmurodova Madina, Salimova Nozima, Amonova Ruhshoda, & Aktamova Nafosat. (2023, February 26). MIN SULOLASI DAVRIDAGI XITOIY ARMIYASI (XIV-ASRNING 70 YILLARI - XV-ASR BOSH LARI). *TRENDS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE*, Ankara, Turkey. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7678098>
<https://academicsresearch.com/index.php/icpass/article/view/1864>
60. Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li, Nematova Nigina, Xalilov Behruz, Mardonova Feruza, & Mirzayev Nusrat. (2023, February 13). TEMURIYZODA SHAHZODALARNING HINDISTON EGALLASH JARAYONIDAGI JASORATI XUSUSIDA. *PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS*, Australia, Melbourne. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7692302>
61. Кенджаев Сардор, Мелсова Шахина, Юсупджонова Марджона, Раупова Нозигуль и Рахматов Мурод. (2023, 26 февраля). ПРИГОТОВЛЕНИЯ АМИРА ТЕМУРА К ИНДИЙСКОЙ ВОЕННОЙ КАМПАНИИ. ПРОБЛЕМЫ И НАУЧНЫЕ РЕШЕНИЯ, Австралия, Мельбурн. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7678582>.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7678581>
62. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7675192>
63. Nurmurod Son, K. S. (2022). Amir Temur's Ambassadorial Activity in Diplomatic Relations with China (Min State) (In the Case of Fu An). *Miasto Przyszłości*, 29, 112–114. Retrieved from <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/720>.
64. <http://academicsresearch.ru/index.php/ispctosp/article/view/1365>
65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7678098>

66. <http://academicsresearch.ru/index.php/ispcttosp/article/view/1300>
67. [Том 2 № 2 \(2022\): Maqola va tezislar 2022 \(buxdupi.uz\)](#)
68. <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/720>
69. <https://zenodo.org/record/7419258#.ZDRLUXZByM8>
70. <https://zenodo.org/record/7472104#.ZDRMeHZByM8>
71. Кенджаев Сардор Нурмуродович, Уринов Шахджахан Джамшидович, Хакимова Дилнура И Полатова Шохинабону. (2023, 24 февраля). НЕКОТОРАЯ ИНФОРМАЦИЯ О ХИЩНЫХ КОШАЧЬИХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ЛИТЕРАТУРЕ ПО ИСТОРИИ ДРЕВНЕГО МИРА. ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ В ГЛОБАЛЬНОЙ НАУКЕ, Бостон, США. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7675192>
72. Н Нарзиев, С Абдусамад ./СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУР ХАЗИНАСИ ВА УНИНГ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ СОҲАЛАРГА САРФЛАНИШИ.- " GERMANY" MODERN SCIENTIFIC RESEARCH ..., 2023
73. Sardor Nurmurodovich Kenjayev, Komron Mahmud o'g'li Zayniev. [Amir Temur davlati va Xitoy Min sulolasi aloqalarida otlar savdosi xususida \(cyberleninka.ru\)](#) Vol. 3 No. (2022): Science and Education.634-639.
74. Kenjayev S.N. Amir Temur davlati va Xitoy(Min) imperiyasi o'rtasidagi savdo aloqalari tarixidan // "O'tmishga nazar" 4 jild, 10-son, Doi Jurnal 10.26739/2181-9599. – TOSHKENT 2021.- Б.67-74. [ИЗ ИСТОРИИ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ ГОСУДАРСТВА АМИРА ТЕМУРА И КИТАЙСКОЙ \(МИН\) ИМПЕРИИ | ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ \(tadqiqot.uz\)](#)
75. Кенжаев С.Н. [Амир темур ва хитой давлати ўртасидаги харбий муносабатлар ўзаро тўқнашув хафининг вужудга келиши ЎЗМУГА Кенжаев С.Н \(fayllar.org\)// ЎзМУ ХАБАРЛАРИ, 1/9. – Тошкент, 2022.-Б.18-21. О'zMU xabarlari Вестник НУУз АСТА NUUZ](#)